

KÜLÖNFÉLÉK

HALÁLOZÁS:

Kozma István, ny. h. államtitkár.

† 1938 nov. 8-án.

A borús őszi idő ismét kiszakított egyet a régi erdész-gárda tagjai közül.

Kozma István a Székelyföld szülőtte volt s a háromszéki erdős hegyes vidék szeretete vitte az erdész-pályára. Mégis a sors csodálatos keze úgy irányította életét, hogy az első 4 év után (1886—1890), amikor mint műszaki díjnok a kolozsvári erdőrendezéségnél, azután pedig mint erdész és erdőrendező-segéd a gróf Schönborn-féle munkácsi uradalomban működött, teljes 35 évi szolgálatát a földművelésügyi minisztériumban töltötte el.

Munkásságának túlnyomóan nagy részét a kinestári erdőknek szentelte, ahol igen hosszú időn át volt a kegyúri-, munkás- és birtokügyeket intéző osztály tagja, majd két évtizeden át vezetője.

Érdemes és eredményes munkásságát legfelsőbb királyi elismeréssel, a vaskorona renddel és többszöri soronkívüli előléptetéssel méltányolta a felsőbbség. Mint tisztviselőt a vaszorgalom, puritán becsületesség és a pedanteriáig menő gondos körültekintés és pontosság jellemezték.

Mint ember, nem tartozott a könnyen melegedő természetek közé, de akit egyszer szívébe fogadott, ahhoz azután önzetlenül ragaszkodott s csak az ilyeneknek állott módjukban lelkének sok rejtett nemes vonását megismerni.

Egyesületünknek egyik legrégebb és hosszú időn át választmányi tagja is volt, egész addig, amíg súlyosabb természetű betegsége meg nem akadályozta abban, hogy az egyesület életében továbbra is tevékeny részt vegyen.

A kiegyensúlyozott, nemes lélek türelmével és keresztény alázattal viselte a gondoknak és fájdalomnak azt a súlyos terhét,

amelyet élete utolsó éveiben mért rá a Beláthatatlan Bölcsesség. E hó 8-án hosszas és kínos, de türelemmel elviselt betegség után váltotta meg a halál s kartársi, tisztelői és barátai mélységes igaz részvétellel kísérték utolsó útjára.

Egyesületünk mindenkor kegyelettel fog gondolni Reá.
Áldás emlékére!

Nyilatkozat.

Dr. *Fehér* Dánielnek, az „Erdészeti Lapok“ 1938. évi X. füzetében közölt nyilatkozatára meg kell jegyeznem, hogy dr. *Doby* és dr. *Sigmond* szakvéleménye alapján, amelynek dr. *Fehér* is alávetette magát, további vitának egyelőre nincs helye.

Vági István s. k.
egyetemi ny. r. tanár.

ELVESZETT LAPPÉLDÁNYOK PÓTLÁSA.

Ismételten kérjük t. tagtársainkat és előfizetőinket, hogy esetleg elveszett lapszámok pótlása iránti igényüket az illető füzet megjelenése után két héten belül szíveskedjenek bejelenteni, mert későbbi igényléseknek nem áll módunkban díjtalanul eleget tenni.
Az „Erdészeti Lapok“ kiadóhivatala.

A VADÁSZATI TÖRVÉNY REVIZIÓJÁNAK KÉRDÉSÉHEZ.

Mindenekelőtt kifejezést kell adnom annak a felfogásomnak hogy az 1883. évi XX. t.-c.-kel életbeléptetett vadászati törvényünk annak idején olyan tökéletes alkotás volt, amely előtt ma is kalapot emelek.

Aki tehát ennek a törvénynek a revíziójához hozzá akar szólni, ugyanesak gondolja meg, mit mond; mert ha azóta 55 év telt is el, azok a vadgazdasági, szociális és nemzetgazdasági elgondolások, amelyekben ez a régi vadásztörvényünk épült, ma is és talán még fokozottabb mértékben fennállanak. Érvénye alatt Magyarország vadállománya minőség és mennyiség tekintetében egyaránt világhírű lett és állítom, hogy a régi törvény még a szociális érdekeket is jobban szem előtt tartotta, mint azok a miniszteri rendeletek, amelyek a tilalmi időkre vonatkozólag azóta napvilágot láttak.

Egyelőre csak a törvény két legfontosabb fejezetével kívánok bővebben foglalkozni. Ezek: 1. a vadászati tilalmi idők megállapítása és 2. a vad által okozott károk megtérítése.

1. A vadászati tilalmi idő megállapítása.

Kétségtelen, hogy a vadgazdasági, erdészeti, mezőgazdasági és korszerű szociális érdekek figyelembevételével megállapított

tilalmi idők, a jó vadászati törvénynek legfontosabb előfeltételei. A vadkárok kisebb vagy nagyobb mérvé is jórésztben ettől függ és a vad nemkívánatos túlszaporodását is a helyesen megállapított tilalmi idők akadályozzák meg. Külön óhajtók foglalkozni az apróvad és külön a nagyvad tilalmi idejével.

a) *Az apróvad tilalmi ideje.*

Szabály volt és szabálynak kell most is lennie: „Az apróvad vadászható attól az időponttól, amikor a fiatalok már kinőttek az anyai gondozás alól.“ Ez a felfogás érvényesült régi vadásztörvényünkben is és ez volt a helyes. A forradalmi idők vadpusztításai következtében előállott vadszegénység bár indokoltta tette ennek a tilalmi időnek a kitolását, de az új vadásztörvényben ettől az alapvető elvtől eltérni nem szabad. A tilalmi időknek csak pár héttel való kitolása is már beláthatatlan következményekkel járhat.

Manapság sem mezőgazdasági, sem vadászati, sem szociális érdekek nem kívánják, hogy a fácánnak a vadászata szeptember 15., illetőleg október 15-én kezdődjék csak azért, hogy egyesek ebből illetéktelen haszonhoz jussanak. A fácánnak a vadászatát tehát, — nemre való tekintet nélkül — szeptember 1-vel engedélyezni kell.

Ezt parancsolják a vadászati, mezőgazdasági és nem kis mértékben a szociális érdekek is. Aki ez ellen foglal állást, az magának a vadászatnak és a mezőgazdasági céloknak is öntudatlan ellensége.

Nagy uradalmakban, ahol mesterséges tenyésztés van, november előtt úgysem kezdődik a fácánvadászat, de hogy a községi és úrbéres területeken, a kisgazdának a mai tilalmi időszak alatt a fácánok a kukoricásokban és egyéb veteményekben milyen károkat okoznak, — ez a vezető körökre sem lehet közömbös. Itt az ideje, hogy ezeken az állapotokon a tilalmi idők megfelelő módosításával segítsünk!

Mert csak két megoldás lehetséges. Vagy okszerű tilalmi idők beállításával szabályozzuk az apróvadállományt, vagy tessék ezek után is vadkárt fizetni. A magam részéről *az apróvad után való kártérítést nem tartom időszerűnek és igazságosnak sem.* Ebben a kérdésben nem szabad a külföld után igazodnunk. Németország és a volt Ausztria is nem agrárállamok és ezekben az országokban a mezőgazdasággal összefüggő kiadások és beruházások is mások, mint nálunk, boldog agrárállamban, ahol bőven terem minden és jut még a nyúlak, fácánnak is elég.

Azonban a tilalmi idők okszerűtlen megszorításával túlságba menni nem szabad, mert egyik gazdasági ág sem nőhet a

másiknak a fejére. Ezt követeli az ország egyetemes gazdasági érdeke.

A nyúl vadászatát is már augusztus 20-tól kell engedélyezni. Az a felfogás, hogy augusztus második felében akad még hasas nyúl, — el nem fogadható, mert hiszen hasas nyulat még októberben is találni. A nyúl szaporodását a márciusi süldőalom biztosítja, ez pedig már augusztus második feléig már teljesen kifejlődött és lőhető. Akinek persze több ezer holdas saját apróvadás-birtoka van, az csinálhat, amit akar és ha úgy találja jobbnak, az egész termését is feleltetheti a vaddal; de a községi és közbirtokossági területeken ezt a bérlő nem teheti meg.

A fogolynak a tilalmi idejét azonban kitolnám augusztus 10-ig, mert augusztus 1-én még sok a ki nem fejlődött, csak fűrj-nagyságú fogoly.

b) *A nagyvad tilalmi ideje.*

A szarvasbika és dámbika vadászatát, augusztus 15-vel okvetlenül meg kell engedni. Így állapította meg ezt a legelső miniszteri rendelet is az 1927. évben. Azokban a nagykiterjedésű uradalmakban pedig (5000 kat. holdon felül), amelyekben a szarvas és dámvad nagyobb mennyiségben tenyésztetik vagy tenyészik, meg kell engedni a vadállomány szabályozása és a túlszaporodás megakadályozása érdekében, hogy a selejtes bikákat a tél folyamán is, kivételes lelövessel, kilőhessék és ezzel az állomány elsatnyulásának elejét vegyék.

Most már lássuk azt is, hogy a fővadnál (szarvas, dámvad) mit nevezünk túlszaporodásnak és rendszeres gazdasági terv szerint kezelt erdőknél hol van az a határ, amelyen túl a szarvasállományt már csökkenteni kell?

Az egyszerűség kedvéért egy 100 kat. holdas lomberdőt vesznek alapul, amelynek a vágásfordulója 100 év. Miután minden évben csak egy kat. holdat vághatnak le tarvágással és a szarvas csak az 1—10, legfeljebb 15 éves vágásokban találja meg főképp a szükséges táplálékot, világos, hogy csak 15 kat. hold kiterjedésű az a terület, amely biztosítja a szarvas életfeltételeihez szükséges táplálékmenyiséget.

A 15 évesnél idősebb állományok már kinőttek a szarvas szája alól. Egy szarvasnak — a gyomortartalmát véve alapul — naponta 10 liter rágott takarmányra van szüksége, hogy le ne romoljon és teljes erőben tartsa fenn magát. Egy kat. hold vágás (1—15 éves) télen kb. 100 liter rágott takarmányt adhat le csak, ha azt nem akarjuk, hogy a szarvasok tönkretégyék a fiatalost. A téli hónapokban, tehát novembertől márciusig, — amikor a szarvas az erdőben főleg rügyekkel, szederlevelekkel táplálkozik (a makktermést nem vehetem mindig számításba, egy szarvasnak,

— 10 liter rágott takarmányt napi átlag mellett — havonként 300 liter és öt hónap alatt 1500 liter rágott takarmányra van szüksége.

Miután pedig egy kat. hold vágás a téli hónapokban csak 100 liter rágott takarmányt ad, — ez 15 holdon csak 1500 liter rágott takarmányt tesz ki.

Adataimat összegezve tehát megállapítható, hogy 100 kat. holdon a téli hónapokban csak egy szarvas tud megélni anélkül, hogy érezhető kárt tenne a vágásokban.

Ez annyit jelent, hogy a fenti adatok alapján és ha a birtokos a szarvast télen nem eteti, illetőleg ha a területen tisztások, mezőgazdasági földek stb. nincsenek — 1000 kat. holdon 10 darab és 10.000 kat. holdon csak 100 drb szarvast lehet tartani. Emellett az egy szarvas mellett még megél egy őz és egy vad-disznó is, de már egy dämvad nem. A fent vázolt állapot megvan-e valahol a természetben? Igenis megvan a Kárpátokban.

Ha mármost az erdőben nagyobb tisztások vagy mezőgazdaságilag művelt területek is vannak, vagy ilyenek az erdővel határosak, akkor a helyzet eltolódik a szarvasok javára, de ebben az esetben a szarvasok a szükséges táplálékukat már nem az erdőben, hanem azon kívül találják meg.

A nyári hónapokra ez a számítás már nem irányadó; de mivel az erdei károk főleg a téli hónapokra esnek, ebben a kérdésben elsősorban a téli hónapok veendőik figyelembe.

Ez a helyzet főleg a Dunántúl és ezért a legnagyobbmértvű erdei és mezei károk itt fordulnak elő. Ott, ahol az erdőbirtokos fenti számon felül akar fővadat az erdejében tartani és tenyészteni, a téli rendszeres etetésre okvetlenül szükség van. Téli és rendszeres etetés mellett 2–3 drb fővadat is elbírhathat 100 kat. hold erdő, de anélkül okvetlenül bekövetkezik az erdő tönkretétele és ezzel egyidejűleg a szarvas elsatnyulása is. A túltenyésztett szarvasállomány tehát már sem az erdőnek, sem a szarvasnak nem válik hasznára. A szarvastehénre és szarvasborjúra az újabb miniszteri rendeletek jól állapítják meg a tilalmi időt, de a dämtehénre, valamint a dämborjúra a tilalmi időt ugyan csak február 15-től szeptember 1-ig tartom helyesnek, mert ez a vad a legnagyobb károkat okozza az erdőben.

Kívánatos lenne, hogy az őzsutára a tilalmi idő szintén csak február 1-vel kezdődjék, mert különben — különösen a mezei őz-állománynál — a kilövés lehetetlenné válik és az őzsutáknál a túlszaporulat már az egész országban érezhető.

A muflon teljes tilalmazása, semmivel sem indokolható. A békeidőben a muflonnak egyáltalán nem volt tilalmi ideje és még a kinstári vadászberleti szerződések is kikötötték, hogy a bérlőnek tilos muflont telepítenie. Nyilván azt tartották a muflonról annak idején, hogy az kecskefaj és úgy mint a kecske, nagy

károkat okoz az erdőben. Ez a beállítás téves, mert a muflon birkafaj és a legigénytelenebb vadjainkhoz tartozik, érezhető károkat alig okoz az erdőben és nagyon kevés táplálékkal beéri. A húsa pedig a legízletesebb az összes vadjaink között. Miután a muflonkosoknak az üzekedési ideje november havára esik, a kosoknak a vadászatát november és december havában kell engedélyezni. Erre az érdekes vadunkra legveszedelmesebbek a kóbor kutyák és egy kóbor farkaskutya olyan vadaskertben, amelyben muflonok vannak, egy éjszaka fel nem becsülhető károkat okozhat. A muflon ugyanis, alig tud a farkaskutya ellen védekezni.

(Folytatom.)

Dietl Agoston.

A VADKÁR-KÉRDÉSHEZ.

Eddigi gyakorlatom alatt szinte ismeretlen fogalom volt előttem a vadkár. Soha nem jött hozzám egyetlen panaszos sem azzal, hogy a mezőgazdasági területén szenvedett vadkár megtérítését kérte volna.

Ebben az évben azonban valósággal divattá vált a vadkárügy!

Oka lehet ennek az a bizonyos 94. számú kúriai döntvény, amelyből egyes túlokos kisbirtokosok csak a rájuk nézve kedvezőtlen olvasták ki, de nem vettek tudomást az utolsó mellékmondatban foglaltakról: „... s ezt a birtokos vagy haszonbérője az ennek megakadályozására alkalmas intézkedések elmulasztásával előmozdítja.“ Ez pedig magyarul annyit jelent hogy az erdőbirtokos vagy vadászberlő csak abban az esetben köteles vadkárt fizetni, ha területén *mesterségesen* arra törekszik, hogy a nagyvad minél jobban elszaporodjék (tehát *eteti* a vadat) és az engedélyezett időben sem lő ki annyit, amennyit az egészséges vadgazdasági érdekek megengednének, sőt kívánatosná tennének.

Ha van ilyen erdőbirtokos, vagy vadászberlő, méltányos, hogy vadkárfizetésre köteleztessék!

Sajnos azonban napjainkban, amikor a nagybirtokra „kedvezőtlen szelek“ járnak, konokul követelődznek vadkár miatt olyan erdőgazdaságokkal szemben is, amelyek a döntvény szerint tulajdonképpen nem volnának arra kötelezhetők.

Ha tehát így állunk, célirányos volna egy olyan megoldás, amely mindkét felet kielégíthetné. Ez pedig igen „nehéz dió“, mert az érvek és ellenérvek olyan tömegét lehetne felsorakoztatni, hogy az ezek alapján hozandó intézkedés valósággal tanulmánynyá válnék, következőleg: célszerűtlenné a gyakorlat számára.

Nem akarok a hosszadalmas érvek és ellenérvek tömkelegébe belekeveredni, ezért csak egyetlen, a közelmúlt napokban megtörtént példát hozok fel.

A kezelésem alá tartozó, egyik 770 kat. hold terjedelmű erdőbirtokkal kapcsolatban történt, amelyet — mint Somogyban általában — köröskörül mezőgazdasági területek, részben uradalmiak, határolnak, — hogy a déli oldalról szomszédos község polgárai — mintegy huszan — felbecsülték a községi előljárással a terményeikben esett vadkár nagyságát. Az összeg, amit kihoztak, szédítő volt, közel 1000 (egyezer) pengő

Mivel a polgártársak perrel fenyegetődtek, kiszálltam a helyszínre egyik kartársammal és két gazdasági szakemberrel, akik elfogulatlan becsléssel megállapították, hogy a szarvasok okozta kár *jóindulattal* kb. 38 q. csöves tengeriben vehető fel, amelynek jelenlegi értéke 266 pengő.

Ez a konkrét példa beszédesen igazolja, milyen elfogultan kezelik a kisbirtokosok a vadkár-ügyet!

Hogy a hozandó törvényes intézkedés tehát csak akkor lesz igazságos, ha azt úgy alkotják meg, hogy a kárbecslésben ne juthasson szerep az elfogultságnak és a vad iránti ellenszenvnek. Ennek elérése céljából:

1. Fel kellene állítani egy központi hivatalt, amelynek kizárólagos hatáskörébe tartozna a vadkárok megállapítása és azok megfelelő kártalanítása. Ezt a szervet legcélszerűbben az *erdészeti főosztály keretén belül* lehetne megszervezni.

2. Meg kellene állapítani az egységnyi terület (kat. hold, vagy hektár) után az érdekelt erdőbirtokosok által fizetendő *egységnyi vadkártérítési járulékot*. Ez szerintem 10—15 fillérben volna kat. holdanként felvehető olyan erdőbirtokoknál, amelyeken csupán szarvas tenyészik és kb. félszeresen magasabban ott, ahol a vaddisznó is állandóan otthonos.

A javasolt egységnyi járulék csak látszólag alacsony. Az erdőbirtokoknak csupán kisebb része olyan fekvésű, amelyek mezőgazdasági területtel szomszédosak és jobban szenvednek a vadkártól. A hegyvidéki erdőbirtokoknál azonban más a helyzet, mert ezek rendszerint nagyobb összefüggő tömböket alkotnak, sokkal rövidebb vonalakon érintkeznek mezőgazdasági területekkel, következésképp: sokkal kevesebb is az aránylagos vadkár. Az ilyen erdőbirtokok járulékaiból tehát valószínűleg tekintélyes összeg marad felhasználatlanul, amely más, kedvezőtlenebb fekvésű erdők vadkár ügyeinek rendezésére volna fordítható.

3. Meg kellene állapítani azt a *legkisebb erdőbirtok nagyságot*, amely után a tulajdonos már köteles lenne az évi vadkártérítési járulékot fizetni. Szerintem 500 kat. hold az a minimális területnagyság, amelyen a nagyvad *állandó* tenyészetébe tehető. Minden olyan erdőbirtok tehát, amelynek terjedelme *500 kat. holdnál kisebb*, mentesülne a vadkártérítési járulék kötelezettségétől, következésképp, az ilyen erdőbirtok mellett fekvő

mezőgazdasági területek tulajdonosai vadkárigényt nem is támaszthatnának.

4. Pontosán meg kellene határozni azokat a mezőgazdasági területeket, amelyeknek a tulajdonosai birtokuk fekvése szerint vadkárigényre jogot tarthatnak. Lehetetlen ugyanis pl. egy község egész határában elterülő mezőgazdasági területeken esetleg nyomokban előadódható vadkárok felvétele és azok kártalanítása. Mert *nyomokban* akadhat vadkár az erdőtől távolabb fekvő kultúrákban is, hiszen a szarvas — a vaddisznóról ne is beszéljünk — nagy területeket tud egy éjszaka bebarangolni.

Véleményem szerint csupán az *erdő határvonalához közvetlenül csatlakozó* mezőgazdasági területek birtokosai jöhetnek számba. És pedig, ha parcelláik *merőlegesen* halad az erdő határvonalára, földjük egész terjedelme alapján, ha pedig a parcellák határvonala *párhuzamosan* halad az erdő határvonalával, csak annyi birtokos, ahánynak a földje az erdő szélétől számított *egy dűlőhossznyi* (kb. 150 öl) távolságra fekszik.

5. Csakis *kapásnövények* (tengeri, burgonya, répa) után volna vadkár bejelenthető, mert tapasztalat szerint elenyészőnek mondható az a kár, amit a vad a gabonákban, mégkevésbé pedig a takarmányfélékben okoz.

Az évenként különböző mérvben megismétlődő vadkárbebecsléseknek és az ezek arányában érdekelt birtokosok kártalanításának teljes lebonyolítása nagy munkát jelent ugyan, de megfelelő szakemberekkel akadály nélkül elvégezhető, annál is inkább, mert évenként *csak egyszer* — szeptember közepe táján — kellene a helyszínré kiszállni és a községek által már korábban jelentett károkat felbecsülni. Az így hivatalosan felvett károk arányában lehetne azután az illető községnek jutó kártalanítási összegből az érdekelteket kárpótolni.

Mivel a kisbirtokos osztály igen hajlamos a túlzásra, szigorú büntetés kilátásba helyezése mellett kellene az érdekelteket figyelmeztetni, hogy csakis komolyan számbavehető kárt szabad bejelenteniök és nem egy-egy letört tengeri esövet, vagy néhány kikapart burgonya-bokrot.

Az előbbieken kizárólag a mezőgazdasági birtokok tulajdonosainak érdekeiről szóltam. Volna még néhány megjegyzésem a szenvedő fél, az erdőbirtokosság számára is.

Közismert dolog, hogy a mezőgazdasági területek vadászberlői, akik pedig apróvadás területet bérelnek, sok esetben szeretnek nagyvadra is puskázni. A lesipuskások odaülnek egészen az erdő tövébe (a határárok nagyszerű fedezék számukra) és kényelmes helyzetből leselkednek a „zsákmányra“. Minden jó nekik és nem igen vannak tekintettel még a tilalmi időre sem!

Ha tehát a vadkár-kérdés intézményes rendezéséről beszél-

lünk, szigorúan köttessék ki, hogy amennyiben más a tulajdonosa, vagy vadászbérlője az erdőbirtokkal szomszédos mezőgazdasági területnek, akkor ezen a területen csakis az előzőkben javasolt egy dűlőhossznyi sávon kívül (kb. 150 öl) szabad az oda kiváltó nagyvadat elejteni.

A másik, egyben utolsó gondolatom még az volna, hogy amennyiben az erdőbirtokos, vagy vadászbérlő kívánatosnak tartja, elkeríthesse az erdőnek azokat a határszakaszait, amelyeket szükségesnek vél, anélkül, hogy ezzel a „mesterséges tenyésztés“ vádjá érné és az ebből eredő súlyosabb kötelezettségek reá is vonatkozhatnának.

Mert mindenki, akire rábizonyul, hogy „mesterségesen“ tenyésztí a nagyvadat, az előzőkben javasolt vadkártérítési járuléknak tartozzék *tízszeresét* befizetni a központi hivatalhoz.

Ezeket csak azért voltam bátor a nyilvánosság elé adni, mivel a kérdés napjainkban állandóan felszínen van és ott is marad mindaddig, amíg törvényes rendezést nem nyer. Örülnék, ha elfogulatlan véleményemben csak egyetlen gondolat is akadna olyan, amely segítségére lehetne az illetékes tényezőknek sok körültekintést igénylő, fáradságos munkájukban, amikor a hazánk erdőgazdaságait közletről érintő ügyben a teljes megelégedést és nyugalmat hozó döntésen fáradoznak.

Kovács József.

NEHÁNY SZÓ A TOVÁBBKÉPZŐ TANFOLYAMRÓL.

Biró Zoltán Öméltóságának zárószavaira és *Mihályi Zoltán* dr.-nak biztató soraira hivatkozom és noha „programmomban“ nem szerepelt a nyári egyetem keretében megrendezett erdőmérnök továbbképző tanfolyamhoz való hozzászólásom, mégis élni kívánok ezzel a joggal.

Amikor első ízben került szóba az illetékesek előtt, hogy a tanfolyamon szeretnék résztvenni, — Sopron minden kellemességét figyelmen kívül hagyva — főleg az a kívánság vezérelt, hogy a tudományos kutatások jelenlegi eredményeiről tájékozódást nyerjek, és azonfelül hogy tájékozódhassam más helyen szolgáló erdőmérnökök gyakorlati tevékenységéről is.

Az előadásokat végig hallgattam, ami engem közelebből érintett, arról jegyzeteket készítettem, sőt örömmel jegyzem meg, hogy a tanszékek gyűjteményeit is módomban volt nagyjából megtekinteni.

Hangsúlyoznom kell: nem csalódtam. Amit akartam, azt elértem, hálás is vagyok érte mindazoknak, akiknek ebben részüket volt. Azonban ezek után most, amikor a tanfolyam egész anyaga előttem van az elmúlt idő nyugodt bírálási távlatában, legyen szabad a következő megjegyzéseket tennem:

A tudományos kutatások összefoglalását a közbeeső sok név és évszám megnehezíti. A fejlődést szerintem inkább csak vezényező szerinti rövideggyel kellene vázolni s részletesen ismertetni azt, ahová az emberi tudás eljutott. Az úgynevezett előkészítő szaktárgyak kutatásaiból csak azt kellene ismertetni, ami az erdészeti tudománnyal a legszorosabban összefügg.

Az előadások anyagának kijelölésénél vagy kiválogatásánál (nem tudom felkérés vagy önkéntes vállalkozás útján történt ez) az időszerű, mindenkit érdeklő, a szaklapokban felszínen lévő kérdéseket kell elsősorban felvenni. Az erdőgazdaságot csak részben érintő dolgok — szerény véleményem szerint — nem tartoznak az erdőmérnöki továbbképző tanfolyamra.

Az kétségtelen, hogy a gyakorlati kérdéseknek tágabb teret kell nyitni. Legcélszerűbbnek vélném (éppen a tanfolyamon rendezett vita tanulsága alapján), ha a *gyakorlati erdőgazdák az erdészeti tudományok képviselőivel karöltve szerepelnének*, mert akkor sok-sok kényes kérdés simán és a való életnek megfelelően nyerne megoldást.

Az előadások órarendjéhez is volna megjegyzésem. Valamennyien, akik hivatalban teljesítünk szolgálatot, reggel 8 órától d. u. 14-ig dolgozunk, úgyhogy ez a beosztás a továbbképzőn sem okozna számunkra nehézséget. Egy-egy előadás időtartamánál nem ragaszkodnék szigorúan az 50 perces órához, mert voltak előadások, amelyeket 40 perc alatt is le lehetett volna bonyolítani, viszont voltak olyanok is, amelyeknél ez az idő kevésnek bizonyult. Lekötni az időt csak azért, hogy az előadó, ha török-szakad, az előírt anyagot ledarálja vagy kinyújtsa, megint csak ellenkezik a kitűzött céllal.

Ez volt röviden az, amit a tanfolyamra vonatkozólag kívántam megjegyezni.

Van egy másik észrevételem is a továbbképző elhelyezésével kapcsolatban s ez az *elszállásolás* ügye.

Családostól vettem részt a tanfolyamon, de ha meggondolom, hogy egy padlás-szobáért, kemény ágyért és hiányos ágyneműért napi 6 pengőt fizettem, még ma is borsószik a hátam. A szállásadómnak volt más vendége is, *aki jóval kevesebbet fizetett*.

A házigazda is érezte, hogy ez a helyzet fonák s azért azzal védte magát: „Az árakat az Idegenforgalmi Hivatal állapította meg, jöjjenek hozzám jövőre is, de akkor rendes árakat fogok számítani“.

Nem tudom, hogyan szokás Sopronban, de nálunk az Idegenforgalmi Hivatal az árakat mérsékli. A közgyűlés alkalmával az elszállásolást Esztergomban az erdőfelügyelőség bonyolította le. Amennyiben az Idegenforgalmi Hivatal Sopronban nem felel

meg, nem lehetne-e ott is hasonlóan cselekedni? A szállás ellen — kivéve a szállodai szobákat — többeknek is panasza volt. Megemlítettem, hátha segíthetünk ezen is.

Az O. E. E. munkáját megköszönve, további sikert kívánok!

Agfalvi Imre, m. kir. erdőtanácsos.

A FATERMELES GAZDASÁGOSSÁGÁNAK FOKOZÁSA.

Dupont tanár kimutatása szerint a fa elégetésénél *t* legtöbb kalóriát a gallyak adják. Ezeket azonban értékesíteni nem lehet, sőt sok helyen a favágóknak külön kell fizetni a gallyak elégetéséért. Magyarország ma fában igen szegény, évente sok pénzt kell kiadnia a behozott tüzfiaért.

Az erdőbirtokosokat és mindazokat, akik fával tüzelnek, közelről fogja tehát érdekelni az alább vázolt eljárás, amelynek a révén lényeges megtakarítás érhető el, tehát közgazdasági szempontból is jelentős.

Franciaországban, Barry-sur-Marne-beli kastélyomban egy olyan gépet szerkesztettünk, amely 1937-ben a nemzetközi erőgépkiallításán aranyérmert nyert, miután azt a francia földművelésügyi minisztérium erdészeti osztálya hivatalosan is kipróbálta és fényes bizonyítványt adott róla. Gépünket a litván és a lengyel erdészeti hatóságoknak is bemutattam s azok szintén szívesen tették tanulmány tárgyává.

A gépet „*fa-gépfegyver*”-nek neveztük el, mert egyszerre egész csomó faággal lehet megtölteni, anélkül, hogy az ágakat külön kisebb részekre kellene széttördelni. Már itt is nagy munkamegtakarítás mutatkozik.

A fadarabok hurkaalakban, a kívánt nagyságban hullanak ki a gépből, *70.000 darab óránkénti átlaggal*. A gép 6—7 m³ fát tud óránként feldolgozni, ami 2½ tonna nyersfának felel meg. Mivel a gép súlya igen csekély, könnyen szállítható a legrosszabb erdei utakon is és ezáltal az aprítást a kitermelés helyén lehet elvégezni. A gép által felaprított fadarabok a szénégetésnél is a legjobb faszenet szolgáltatják, amely a gázfejlesztők részére különösen alkalmas.

Franciaországban rendelet jelent meg, amely szerint a gépkocsik 10%-át faszénnel fűthető motorokkal kell felszerelni; ezt az arányszámot a kormány évről-évre emeli.

Nemzetvédelmi szempontból ez a körülmény igen fontos, mert — amint „*La Lutte Mondiale pour le Pétrole*” című könyvemben megírtam, valamint ennek amerikai, angol és orosz kiadásában is kimutattam — a világháborút nem a vasútak, hanem a gépkocsik szállítóképessége döntötte el.

Magyarország számára a fával való takarékoság, illetőleg

a felhasználás gazdaságosságának fokozása kétségtelenül nagy előnyöket jelentene.

Amit most ajánlok, szinte forradalmi újítás az erdőgazdaságban, mert az eddig értékesíthetetlen anyagot is pénzre váltja.

A gép árát 3 hónap alatt behozza az általa elért haszon. A gép 3 lóerős és mindenfajta fát fel tud dolgozni. Súlya motor nélkül kb. 450 kg. Kezeléséhez 2 ember elegendő; bármilyen járműhöz hozzákapcsolható, 2 gumikeréken mozog és így rendkívül könnyen szállítható. Teljesen vasból készült, ezért törhetetlen. A kések gyakori élesítése is fölösleges, mert anyaguk elsőrendű.

A gép használatával járó előnyök:

1. Az összes ágfa hasznosítható.
2. A bokrok és cserjék anyaga is feldolgozható.
3. Az eddig értéktelen fát nem kell többé megsemmisíteni vagy elszállítani, mert a gép mindenhová eljuttatható.
4. Az előállítási költség a lehető legesekélyebb, mivel 2 ember óránként $2\frac{1}{2}$ öl azonnal használható fát tud feldolgozni.
5. A fa kiszáradása gyorsabb és a helyszínen történik.
6. A fa villával összeszedhető; a „fahurkákat“ azonnal házi, központi fűtéshez való eladásra és faszén-égetéshez zsákokba lehet tölteni.

7. A faszénégetés szintén helyben történik szállítható kemencékben. Az égetés sokkal könnyebb, mert az apró fadarabok csökkentik a fojtó gázok fejlődését és megkönnyítik a lepárlást.

8. A vékony fadarabok a legalkalmasabbak a gázfejlesztőkben való tüzelésre, mert könnyebben esúsznak be a tűzszekrénybe és nem akadnak fenn.

9. Cserkéreg-hántásra engedélyezett erdőknél ha-ként 100–150 m³-t tesz ki az 5 cm átmérőjű és ennél vékonyabb faanyag, ami 85 tonna feldarabolt fának felel meg. Franciaországban ezeknek az apró fadaraboknak az ára tonnánként 150 frank, ami hektáronként legkevesebb 11.000 frank bruttó-nyereséget jelent, átlagban pedig 8000 frank netto-bevételt, amely különben teljesen elmaradt volna.

Készséggel állok rendelkezésére minden magyar erdőbirtkosnak és fakereskedőnek, ha írásban fordulnak hozzám további részletek iránt.

Pierre de La Tramerye gróf

Barry-sur Marne, Jaulgonne, Dép. Aisne, Franciaország.

IDŐJÓSLÁS 10 NAPRA!

Németországban már 1912-ben bevezették kísérletképpen a 10 napos időszakra szóló időjárás-jelentést és a folyó év júniusától kezdve Ausztriára is kiterjesztették ezt a szolgálatot.

A tervezetnek még a tudományos körökben is sok ellenzője akadt, akik azzal érveltek, hogy lehetetlen hosszabb időre az időjárás várható kialakulásáról képet adni addig, amíg teljes pontossággal egy napét sem lehet meghatározni.

Am a 10 napos jóslásnak nem is az a célja, hogy egy nagyobb kereten belül mindennapra pontos adatokat szolgáltatson, hanem csak általánosságban kíván tájékoztatást nyújtani vidékenkint a várható légköri változásokról.

Ehhez is rengeteg adat gyűjtésére van szükség, mert hiszen egyik időjárási helyzet nem függetlenül következik a másik után (mint pl. a kokkavetés számai) és így a hosszabb szakaszokat felölelő időjárásjelentésnek is komoly tudományos alapja van.

Az is kétségtelen, hogy ennek a szolgálatnak a tökéletesítése az erdő- és mezőgazdaság szempontjából óriási előnyt jelent, mert fontos gazdasági ténykedések sikere függ a kedvező időjárástól és évente óriási értékek mennek veszendőbe, mert pl. a vetés, vagy aratás időpontját rosszul választja meg a gazda.

Ha ellenben nagyjából megfelelő tájékoztatást kap egy-egy tíznapos szakasz várható időjárásáról, tervbevett munkáit ehhez szabhatja és bizonyos, hogy ha nem is minden esetben válik be pontosan a jóslás, mégis sokat takarít meg munkában és anyagban.

KÜLÖN AKADEMIÁT KAPTAK AZ OLASZ ERDESZETI MILICIA TISZTJELÖLTJEI.

Az a céltudatos munka, amelyet az olasz erdőszet korán elhunyt nagy reformátora, *Arnaldo Mussolini* (a Duce bátyja) indított útnak, újabb hasznos gyümölcsöt termett.

Tudjuk, hogy Olaszországban az államerdésznek hasznos kiegészítője és tetterős segítsége az erdőszeti milícia, amelyet a kormány elsősorban a kopásfásításoknál és a gyarmati erdőgazdálkodásnál vesz igénybe.

A milícia tisztikara eddig olyan tényleges katonatisztekkel állott, akik az erdőgazdaság iránt érdeklődésük alapján önként kérték ide a beosztásukat és egy átképző tanfolyamot is elvégeztek.

A folyó év elejétől kezdve a milícia minden tisztjének teljes értékű erdőszeti kiképzést kell nyernie. Csak olyanok kérhetik a testületbe való felvételüket, akik Olaszország valamelyik egyetemének mezőgazdasági karán 4 félévet lehallgattak és az előírt vizsgákat letették. Továbbképzésük már az idén, február 23-án megnyílt külön akadémián történik. Ez télen át Firenzében székel és karöltve dolgozik az ugyancsak a milícia parancsnoksága alá rendelt erdőszeti kutatóintézettel, nyáron pedig a vallombrosa-i apátság ősi kolostorában folynak az előadások, amely Olaszország egyik legfestőibb, erdőben gazdag vidékén fekszik

és így kitűnő lehetőséget nyújt arra, hogy a tisztjelöltek megfelelő gyakorlati kiképzésben részesüljenek.

Az új intézménytől joggal vár sokat Itália!

„AZ ERDŐ, MINT ELMÉNY!”

Az eberswaldei erdészeti főiskola kulturális estjeinek keretében dr. R. *Hilf* a fenti címen nagysikerű előadást tartott, amelyben az erdőnek, mint festőművészeti tárgynak a jelentőségét fejtegette.

Az első próbálkozások a középkor elejére nyúlnak vissza, de akkor az erdő még csak egyes részeiben (mint magános fa, vagy kisebb facsoport) és inkább stilizálva jelenik meg a festők vásznán.

Csak a középkor végén fejlődik ki a festők térérzéke, de a XVI. század elején élt *Altdorfer* munkáinak kivételével a német festészet alig foglalkozik az erdővel. Annál többet a holland művészet, amelynek csodálatos alkotásai közismertek.

A holland természetességet a felvilágosodás és neoklasszicizmus kora ismét merevebb keretekbe szorítja — a nyílegyenes fasorok az ideál — és csak a romantizmus hoz ismét újabb felzabradulást, amelyet azután gyors ütemben követ, mint a természet térhódításának jele, az erdő diadalmas bevonulása a modern festőművészetbe.

Az előadó színes filmmel kísérte mondanivalóját és ha elgondoljuk, milyen sikerrel, újból csak irigykedhetünk, mennyire az erdő ügyét szolgálják minden vonatkozásban német kartársaink.

A HITBIZOMÁNYOK FELOSZLATÁSA NÉMETORSZÁGBAN.

A folyó évi július hó 6-án életbeléptetett törvény értelmében a Németbirodalom egész területén ez év végéig minden hitbizományt meg kell szüntetni.

A rendelkezés szerint megszűnik minden, a hitbizományokkal kapcsolatos várományosi és haszonélvezeti jogosultság is, mégpedig elvileg minden ellenszolgáltatás nélkül; kivételnek csak igen indokolt esetekben van helye, amikor a jogosultság elvesztése az életlehetőség megvonását jelentené.

Az óbirodalomban a háború után 2314 hitbizomány állott fenn, kerekén 3,206.000 ha. területtel, amelyből 1,400.000 ha. volt az erdő.

Ausztriában 1932-ben már csak 164 hitbizomány volt életben 300.000 ha. terjedelemmel, amelynek $\frac{2}{3}$ része volt erdőterület.

A hitbizományok felosztása, kiegészítő része a paraszthitbizományok létesítéséről szóló törvénynek, amellyel a Németbirodalom az államfenntartó kisbirtokos-réteg megerősítésére törekszik.